

Voorzitter: E. Hillekens (GL)

Namens de raad: C. Nieuwenhout (GL), R. Pestman (PvdA), A. Poelstra (D66), B. Hekkema (PvdD), Y. Menger (Stadspartij), H. de Waard (SP), I. Jacobs (VVD), Wuestman (S&S), P.

Rebergen (CU), S. Kooi (CDA), E. Bernabela (PvhN), R. Staijen (Groep Staijen)

Namens het college: K. de Wrede (wethouder)

Namens de griffie: A. Viersen

## Rechten voor de natuur

00:16:43

*Voorzitter:* Goedenavond, allemaal. Na wat hectiek gaan we beginnen. Iedereen heeft een plekje op enigszins de juiste stoel. Dat is voor mij overzichtelijk. We hebben een meningsvormende sessie over een initiatiefvoorstel Geef de natuur een stem. Die is op 26 september 2024 ingediend door de fracties van D66, GroenLinks, de Partij voor de Dieren, Partij voor het Noorden en Student en Stad. Hier is door het college op 2 december '24 een preadvies op gegeven. Op 2 april dit jaar hebben we er een beeldvormende sessie over gehad. Nu hebben we het initiatiefvoorstel zelf op de agenda. Dat is de gang van zaken.

00:17:23

*Voorzitter:* Er hebben zich twee insprekers gemeld en daar beginnen wij mee. Voor de insprekers geldt: u heeft beiden 3 minuten de tijd per persoon. Daarna is er ruimte voor raadsleden om eventueel vragen te stellen. Ik ga kijken hoeveel vragen er zijn en dat proberen in goede banen te leiden. Dan gaan we daar gelijk naartoe. De eerste inspreker van de avond is mevrouw Kiki.

00:18:27

*Mevrouw Kiki (inspreker):* Goedenavond. Ik had me ooit voorgenomen om hier nooit meer te komen, maar vanavond is toch de aanleiding om te zeggen: nu moet je toch maar weer gaan. U wilt een voogd aanstellen voor de natuur, maar u bent zelf zo gedomesticeerd dat u waarschijnlijk niet weet wat natuur is. In de afgelopen dertig jaar heb ik me ingezet voor het behoud van bomen. Uw B&W en uw raad heeft het nog steeds niet voor elkaar gekregen om mij te erkennen als belanghebbende. Zo heb ik rond oliebollentijd ontzettend moeten knokken om de oliebollenkraam onder mijn plataan weg te halen. Dat is me niet gelukt. Ook in een rechtszaak werd ik niet erkend als belanghebbende.

00:19:24

*Mevrouw Kiki (inspreker):* Ik moet binnenkort voor de rechtbank komen, omdat ik tien centimeter kit bij mijn boom heb weggehaald. Ik zeg nadrukkelijk mijn boom, omdat het inmiddels de Kiki Plataan heet. Ik heb die ooit namens 3000 mensen gered. Ik heb tien centimeter kit weggehaald. De rekening met het incassobureau is inmiddels € 1626,16 terwijl Rots BV - die beweert dat hij het hersteld heeft - niets heeft gedaan. Het is een spookrekening. Ook al geef ik aan dat ik achternagezeten word door B&W met een spook rekening, geeft Rots zich niet gewonnen en geeft het incassobureau zich niet gewonnen. Er komt dus binnenkort een rechtszaak over.

00:20:12

*Mevrouw Kiki (inspreker):* Aan de overkant zijn er bomen geplant waarbij één nu al

zo mishandeld wordt door de wethouder, omdat die het een plek vindt om er een hok omheen te timmeren met informatie over wat bomen zijn. Dezelfde wethouder heeft een loeien van een bord bij een beuk gezet bij de Nieuwe Kerk. Dat bord hoort daar ook niet in de aura van die boom. Oh ja, de kit is niet hersteld. Het is een spookrekening. Ik weet niet of ik dat al heb gezegd. Ik ga geregeld naar de rechtbank voor Noorderzon, omdat er allerlei dingen gebeuren tijdens Noorderzon die niet oké zijn, die niet volgens de vergunning zijn en strijdig met het bestemmingsplan. Daar heeft B&W een ontheffing voor gegeven om dan toch fietsen neer te zetten in stukken van het Noorderplantsoen, wat eigenlijk niet mag.

00:21:08

*Mevrouw Kiki (inspreker):* Dat heeft mij drie keer griffiegeld gekost á € 187. Ik krijg het niet terug, omdat B&W beslist: dan moet u maar niet naar de rechtbank gaan. Op 17 december heeft de huidige burgemeester besloten dat bezwaren bij evenementen, bijvoorbeeld in parken en natuurgebieden, niet voorafgaand aan het evenement worden afgehandeld.

00:21:33

*Voorzitter:* U bent door uw tijd heen, dus u mag nog één zin afmaken. Daarna zit uw spreektijd erop.

00:21:39

*Mevrouw Kiki (inspreker):* Niet voor evenement worden afgehandeld. Als je dat toch wil met spoed, dan moet je naar de rechtbank. Ze zeggen er niet bij dat je je griffiegeld niet terugkrijgt. Kortom: de huidige burgemeester heeft op 17 december zowel de democratie vernielt, de rechtspraak vernielt en de inzet van eenieder [crosstalk]

00:22:00

*Voorzitter:* Tot zover. U bent door uw tijd heen. U heeft nu een halve minuut extra gekregen.

00:22:03

*Mevrouw Kiki (inspreker):* Doe het niet: een voogd van de natuur!

00:22:06

*Voorzitter:* Dank u wel. Dan ga ik even rondkijken of er nog vragen zijn.

00:22:10

*Voorzitter:* Op de publieke tribune vraag ik u om stil te zijn. Dan gaan we nu over naar mevrouw Cave, die ook komt inspreken. Ondertussen doen we ons best met de techniek die nu een mooie sfeer impressie geven van de muren van het stadhuis, maar hopelijk zo weer op u focussen, mevrouw Cave.

00:22:40

*Mevrouw Cave (inspreker):* Inspreker nummer twintig heb ik begrepen. Rechten voor de natuur vind ik een heel sympathiek idee. Niet alleen als sympathiek idee. Ieder mens heeft naar mijn gevoel recht op de natuur. Ik moet denken aan degenen die bij ons in de boomgaard zat. Hij was bezig met zijn euthanasie en ging in de boomgaard zitten, omdat die mussen en datgene wat daar was zo belangrijk waren voor de mentale rust. Ik moet ook denken aan het feit dat de natuur op dit ogenblik het onderspit delft en € 1,16 aan rampen voorkomt. Bij rechten horen plichten. Het gaat

niet helemaal goed met de plichten voor de natuur. De Groene Amsterdammer heeft het over de overheid die stilletjes het land verlaat. Ik vraag mij wat af over participatie.

00:23:48

*Mevrouw Cave (inspreker):* Ik heb mij de afgelopen periode met het Sterrebos bemoeid. Het Sterrebos heeft al de nodige rechten. Het heeft rechten als monument. Daarin staan de bomen genoemd, de vleermuizen, het padenstelsel van Zocher. Die zijn allemaal overtreden. We hebben een stadsecoloog, maar de stadsecoloog is niet betrokken bij het Sterrebos. Het Sterrebos is het belangrijkste bos in heel de provincie Groningen. Het is zeer complex. In 1930 en 1950 is het door Staatsbosbeheer gered, die naar de gemeente kwamen met het idee om daar een Noorderplantsoen van te maken. Helemaal van de pot gerukt, in vrije vertaling.

00:24:42

*Mevrouw Cave (inspreker):* Verder hebben wij hier nog een SES en een GES. Het probleem is echter dat het nog steeds niet is geregeld dat de SES en de GES gebieden ook rechten hebben. Mijn vraag is: als ik hier een watervleermuis zou zijn, zijn mijn rechten beter geborgd met een voogd? De watervleermuis die in het Sterrebos woont, kan slecht tegen licht. Langs de Kempkensberg is een nieuwe flat gebouwd. De uitrit van de garage precies op de Kempkensberg terecht gekomen. De gemeente doet er al zeven jaar over om een lichtdichte corridor naar het station Europapark te brengen. Wij hopen dat wij binnen zeven jaar de route ook gerealiseerd hebben die naar de Helperzoomvijver gaat. Van de Helperzoomvijver is een stuk afgehaald om het fietspad aan te passen.

00:25:47

*Voorzitter:* Dan heeft u nu ook nog tijd voor een laatste afrondende zin.

00:25:49

*Mevrouw Cave (inspreker):* Dat is in grote lijnen ook wel mijn verhaal. Bij rechten horen plichten. Zijn jullie bereid om die plichten na te leven?

00:26:01

*Voorzitter:* Dan kijk ik even rond of er vragen zijn voor mevrouw Cave. Dan dank ik u ook hartelijk voor het inspreken. Kunt u de microfoon weer uitzetten? Met de techniek komt het goed. Dan kunt u ook plaatsnemen op de publieke tribune. Het is helemaal goed gekomen. Dan vervolgen wij dit debat. Voor deze meningsvormende sessie staat 60 minuten. Dat betekent 3 minuten voor raadsleden, behalve de indienende fracties, en 6 minuten voor het college. Omdat het een initiatiefvoorstel betreft, hebben de indienende fracties geen woordvoering, maar sluiten zij deze sessie af met een reflectie op het debat.

00:26:41

*Voorzitter:* Daarvoor hebben zij in gezamenlijkheid en eventueel gecoördineerdheid 15 minuten. Dat is aan de vijf mensen hier aan mijn rechterhand om te verdelen. Eerste termijn en tweede termijn zijn hier wel bekend. In dit geval geldt ook dat in de eerste termijn, naast vragen aan de wethouder, vragen aan de indieners mogen worden gesteld. Daar wil ik mee beginnen. Geef even aan voordat u uw vraag stelt voor wie die bedoelt is. Dat is het makkelijkste. Ik zie een aantal vragen. We gaan gewoon het rijtje af. De VVD.

00:27:13

*Mevrouw Jacobs-Setz:* Dank u wel. Ik heb een vraag aan de indienende fracties. Ik hoef maar antwoord van één fractie, dus in gezamenlijkheid. Dat is misschien handig. Het preadvies van het college geeft aan: de 30K gaat af van het budget. Dat betekent dat er minder middelen ter beschikking zijn om uitvoeringsgerichte maatregelen te treffen die bijdragen aan het versterken van het landschap en de ecologie, bijvoorbeeld het oplossen van knelpunten binnen de ecologische structuur. Wat betekent dat voor u? Vindt u het dat waard?

00:27:42

*Voorzitter:* Dan kijk ik even verder. SP had net een hand omhoog.

00:27:47

*De heer De Waard:* Dank u, voorzitter. Voor de indienende fracties. Als ik kijk naar het dictum, vraag ik me af: is dit een hele uitgebreide motie of is een initiatief? Er staat ook letterlijk onder: gaat over tot de orde van de dag. Daarnaast valt mij ook op dat er niet echt een keuze wordt gemaakt. Er wordt gevraagd om dingen te onderzoeken, maar er wordt niet gesteld: we geven rechten aan de natuur. Dat moet überhaupt nog onderzocht worden. Waarom wordt die keuze niet gemaakt?

00:28:22

*Voorzitter:* Aan die kant van de zaal nog meer vragen? Nee. Dan had ChristenUnie nog een vraag.

00:28:28

*De heer Rebergen:* Ik had dezelfde vraag als de VVD, maar met de aanvulling dat ook de ambtelijke capaciteit ten koste gaat van de uitvoering. Ik heb ook nog een vraag aan de wethouder. In het preadvies wordt aangegeven: een heleboel hebben we al vastgelegd, bijvoorbeeld in het coalitieakkoord en in het participatiebeleid. Wat ziet u hier vooral als nieuw punt in?

00:28:56

*Voorzitter:* Dank u wel. Dan kijk ik naar mijn rechterzijde en ga ik over tot een korte beantwoording namens de initiatiefnemers D66.

00:29:08

*Mevrouw Poelstra-Bos:* Dank u wel, voorzitter. Dank voor de vragen. Ik zal beginnen met het budget van 30.000 die wordt vrijgemaakt en dat het ten koste gaat van de ambtelijke capaciteit plus bijvoorbeeld het oplossen van knelpunten in de GES. Wij denken dat het op termijn juist heel erg de moeite waard is, omdat je nu aan de slag gaat met een proces van rechten voor de natuur, zodat je in het vervolg minder van dat soort knelpunten zal hebben. Je moet nu in tijd en mensen investeren. Het is niet een heel hoog bedrag. We denken dat we daarna dus juist minder van dat soort problemen gaan hebben, omdat je eerder aan tafel zit over dit soort knelpunten en dat je die niet meer creëert opnieuw doordat menselijke belangen voorrang hebben.

00:29:59

*Voorzitter:* Partij voor de Dieren.

00:30:00

*De heer Hekkema:* Dank, voorzitter. Dan nog een reactie op de heer Rebergen van de ChristenUnie. De heer Rebergen vraagt aan de wethouder wat het voorstel toevoegt. Ik kan daar wel een korte reactie op geven vanuit de indienende fracties.

Het is zo dat de natuur, en ook bijvoorbeeld onze GES en SES, nog geen echte rechten hebben. Ze worden wel opgenomen in plannen, maar missen juridische bescherming op zichzelf.

00:30:24

*De heer Hekkema:* Wat we pogen met het initiatiefvoorstel is om dat om te denken en te kijken: hoe kunnen we natuurgebieden in Groningen, in eerste instantie een aantal, echt rechten geven? Hoe nemen we het belang van die natuurgebieden als een echt uitgangspunt voor verdere afweging op het moment dat er iets plaats moet vinden of niet? Daarmee zorgen we ervoor dat de natuur ook structureel en zelfstandig wordt meegenomen in besluiten, in plaats van dat het altijd alleen het sluitstuk is van een belangenafweging.

00:30:55

*Voorzitter:* D66.

00:30:57

*Mevrouw Poelstra-Bos:* Dan zal ik nog ingaan op de vraag over de uitgebreide motie. U heeft goed gezien dat er nog wat onderzoek gaande is. Ik denk ook dat dat de reden was waarom wij eerst een beeldvormende sessie hebben belegd. Het is iets wat veel onderzoek en goed begrip verdient. We wilden in eerste instantie al een gebied aanwijzen, maar we vinden het wel heel erg belangrijk dat ook mensen in de gemeente daarover mee kunnen denken en ook bijvoorbeeld kennisinstellingen. We vinden het de moeite waard dat we ook een beetje gaan pionieren en dat we wel wat risico gaan nemen. Dat willen we wel heel graag ook met jullie als fracties bespreken. Die onderzoeksfase hoeft niet te lang te zijn, want we hebben al best wel veel voorwerk gedaan en ook juist die beeldvormende sessie.

00:31:46

*Mevrouw Poelstra-Bos:* We kunnen redelijk snel de volgende stap zetten om een gebied aan te wijzen en dat je daarmee gaat beginnen en pionieren naar aanleiding van wat mensen en kennisinstellingen daar over zeggen. We hoeven het niet helemaal juridisch tot in de puntjes te onderzoeken. We moeten die fase wel snel door, maar wel het gesprek daarover aangaan en samen keuzes maken.

00:32:12

*Voorzitter:* De ChristenUnie heeft daar een vraag over.

00:32:15

*De heer Rebergen:* In het preadvies staat dat het ongeveer zes maanden gaat duren. Wat vindt u van die termijn?

00:32:23

*Mevrouw Poelstra-Bos:* Dank u wel voor de vraag. Ik denk dat zes maanden wel logisch is, omdat je ook echt het gesprek wil met kennisinstellingen. Dat duurt vaak wel wat langer. Ik denk niet dat het heel erg nodig is om dat te verlengen. Dan moet je daarna wel echt die stap maken.

00:32:42

*Voorzitter:* Een aanvulling vanuit GroenLinks. Uw tijd is wel 15 minuten in totaal, dus wees er alert en bewust op. GroenLinks.

00:32:49

*Mevrouw Nieuwenhout:* Een is korte aanvulling daarop is dat er natuurlijk al wel heel veel onderzoek is gedaan naar de rechten van de natuur in het algemeen. Dit moet zich er vooral op wat in de Groningse situatie logisch is en hoe dat in Groningen geïmplementeerd kan worden, dus niet het dingen overdoen die al gedaan zijn.

00:33:08

*Voorzitter:* Dan was er nog een vraag aan de wethouder gesteld. Wethouder De Wrede.

00:33:10

*Wethouder De Wrede:* Als ik het mij goed herinner, ging die vraag over wat dit zou toevoegen. Wat dit denk ik zou toevoegen, is dat dit een gesprek op gang brengt waarin de rechten van de natuur het onderwerp van gesprek zijn. We kunnen daar natuurlijk nooit de hele gemeente mee bestrijken, maar we proberen dat natuurlijk wel breed te trekken. Hoe kun je die beter beschermen? Wat is daarvoor nodig? Zoiets brengt een bewustzijnsverandering op gang die essentieel is bij het beschermen van de natuur. Ik wil daar straks graag nog even op terugkomen. Begrijpt u dat ik maar 6 minuten heb, dus ik heb nog een verhaal dat ik heel snel probeer te vertellen. Wat dit toevoegt, denk ik, is dat dit een proces wordt waar groot collectief nadenkt over hoe we die rechten van de natuur zouden kunnen beschermen. Dat lijkt mij nieuw en van toegevoegde waarde.

00:34:17

*Voorzitter:* Dan gaan we door naar de tweede termijn. Dat is het onderlinge debat tussen de fracties. Wie wil graag het spits afbijten? VVD.

00:34:31

*Mevrouw Jacobs-Setz:* Dank u wel, voorzitter. Ik zou het wat stilliger willen zeggen dan de SP. Wat mijn fractie betreft is dit geen initiatiefvoorstel. Een initiatiefvoorstel is dat je voorstelt iets te doen. Het enige wat we hier doen, is om een hele hoop onderzoeken vragen. Wat mij betreft is het inderdaad een motie van elf pagina's, dus dat is op zich best bijzonder. Over de inhoud hebben wij op zich ook wel wat moeite. Geef de natuur een stem. Ik had een woordvoering willen doen en dan had ik een kabbelend beekje en een ruisende boom willen laten horen van één minuut en nog een minuut en dan willen horen welke stem u hier hoort. Dat kan natuurlijk helemaal niet. We geven de natuur geen stem. We laten een mens de stem van de natuur vertalen.

00:35:11

*Mevrouw Jacobs-Setz:* Dan zit ik recht tegenover Student en Stad en dan vraag ik mij af - ik hoop dat u daar straks in uw reactie op wil ingaan - stel dat er een rechtspersoon Noorderplantsoen gaat bestaan en de rechtspersoon of de voogd van het Noorderplantsoen zegt: de bomen houden niet van vleeslucht en de bomen houden niet van gettoblaster. We maken het Noorderplantsoen barbecue- en gettoblastervrij en mensvrij, want de natuur wil rust. Wat vindt u daar dan van? Dat is zomaar even een bespiegeling.

00:35:37

*Voorzitter:* Daar heeft u een vraag over aan de SP.

00:35:40

*De heer De Waard:* Dank u, voorzitter. Vindt VVD het ook niet dat ze een beetje een karikatuur aan het maken is van dit initiatief? Het gaat natuurlijk om belangen. De natuur heeft inderdaad geen letterlijke stem, maar wel een bepaald belang. Dat moet afgewogen worden. Dat kan ook bij het Noorderplantsoen. Dat doen we ook aan de lopende band. Bepaalde belangen kunnen dan voorgaan of niet. Dat is een politieke keuze natuurlijk. Erken u dan niet dat er belangen er zijn, die soms tegenstrijdig zijn?

00:36:07

*Voorzitter:* Dat was inderdaad de vraag met een ruime inleiding.

00:36:10

*Mevrouw Jacobs-Setz:* Ik maak er geen karikatuur van, want ik ben het met u eens dat wij dat heel erg doen. Ik denk dat we dat met elkaar heel goed doen dus het aanstellen van een voogd vooral niet nodig is. Het verbaast mij ook heel erg als we het groenste college ooit hebben die dus niet in staat zijn om de stem van de natuur te laten horen en dat we daarvoor een initiatiefvoorstel nodig hebben. Dat vinden wij oprecht heel ingewikkeld. Ik heb ooit in een debat gezegd - dat ging over de natuur, over de overlast van een concert - kunt u zich ook voorstellen dat vogels van Rammstein muziek houden of niet? Dat zijn allemaal verschillende dingen.

00:36:42

*Mevrouw Jacobs-Setz:* Er wordt gezegd dat huisdieren niet van vuurwerk houden. Mijn hond heeft helemaal niets tegen vuurwerk. We krijgen politieke en individuele meningen en dan zeggen we dat het de stem van de natuur is. Dat vindt mijn fractie echt heel ingewikkeld. We vinden het ook oprecht zonde van de tijd. Wij denken dat wij met een politieke kleur van de gemeente best de stem van de natuur kunnen vertolken. Wij zouden niet willen doen. We hebben natuurlijk al een natuurgebied.

00:37:10

*Voorzitter:* U heeft nog een halve minuut.

00:37:10

*Mevrouw Jacobs-Setz:* Ik ben ook bijna klaar. We hebben een natuurgebied met rechtspersoonlijkheid. Daar gaat een heel stuk natuur in. Voor de rest denken wij dat wij als volksvertegenwoordigers prima in staat zijn om de belangen van de te vertegenwoordigen. En er moet één verzuchting mijn fractie echt van het hart. Mijn fractie zou wensen dat we net zoveel capaciteit en energie zouden steken in de belangen van onze jongeren in de jeugdzorg als de stem voor de natuur. Dank u wel.

00:37:33

*Voorzitter:* Daarmee bent u precies door de tijd heen. Dan zag ik de SP net al bij de vorige ronde hun hand opsteken, dus dan is die aan de beurt voor de woordvoering. U heeft nog ook nog 2,5 minuut over.

00:37:46

*De heer De Waard:* Dank aan de opstellers van dit initiatief. Het is mooi uitgewerkt, met een literatuurlijst zelfs. Heel goed. Het is een goedbedoeld voorstel. We staan er zeker niet vijandig tegenover, maar het roept wel een bepaalde ongemakkelijke waarheid op dat we het überhaupt moeten hebben over rechten voor de natuur. Dat is toch wel iets schrijnend. Dat laat wel zien hoe ver we als mens afgedwaald zijn. In ons economisch systeem, waar winst altijd voorgaat, wordt de natuur gezien als een

grondstof, een decor of recreatiegebied. Iets om op te bouwen, uit te buiten of uit te baten. Dat is geen toeval. Dat is het gevolg van een economie die alles probeert te vermarkten, zelfs bossen, meren en de lucht.

00:38:23

*Voorzitter:* Dat levert u een vraag op van de VVD.

00:38:26

*Mevrouw Jacobs-Setz:* Voorzitter, ik vraag via u aan de SP: u zit in dit college wat juist de waarde van de natuur en het dier wel hoog heeft zitten. Vindt u dat het in uw college niet voldoende gewaarborgd is en dat de economische belangen en winst maken zo bovenaan staat in uw college dat dit initiatiefvoorstel nodig is? Of zegt u: het is in goede handen?

00:38:49

*Voorzitter:* Uw vraag is helder. We gaan naar de SP voor de beantwoording.

00:38:54

*De heer De Waard:* Dank. We zitten nog steeds in een kapitalistisch systeem. Wat ik daar verder van vind, kom ik zo op terug. Voor ons als socialisten is dat onacceptabel, want de natuur is geen bezit. De natuur is geen product. De natuur is leven. Wij maken daar allemaal deel van uit. Het kapitalisme wil ons doen geloven dat de mens tegenover de natuur staat, maar dat is natuurlijk een leugen. Wij zijn natuur. Als we haar blijven uitputten, putten we uiteindelijk ook onszelf uit. Dus ja, geef de natuur een stem. Geef haar vertegenwoordigers. Geef haar rechten als het nodig is. Laten we het gesprek niet ontwijken. Hoe bouwen we een samenleving waarin de natuur niet meer verdedigd hoeft te worden omdat we haar niet meer aanvallen?

00:39:33

*De heer De Waard:* De echte verandering zit niet in juridische constructies, hoe sympathiek ook, maar een fundamenteel andere manier van samenleven, waarbij de belangen van de natuur geen bijlage zijn in een beleidsstuk, maar het uitgangspunt van hoe we de gemeente, de economie en onze toekomst inrichten. Dank u wel.

00:39:49

*Voorzitter:* Dank u wel. Dank de Stadspartij voor de woordvoering.

00:39:54

*Mevrouw Menger:* Dank u wel, voorzitter. De collega van de VVD heeft veel punten benoemd die mijn fractie kan onderschrijven. Toch ook nog een paar punten van ons. Wat ons opviel, was dat er in het initiatiefvoorstel wordt gezegd: kenmerkend zijn de verschillende landschappen die Groningen omringen. De vraag die bij mijn fractie opkwam, was: is dat dan ook natuur? Wij hebben hem binnen de fractie zelf al beantwoord: nee, niet qua definitie. Gezien de voorbeeldlijst is er mogelijk wel sprake van natuurwaarden. Dat is iets anders in onze optiek. Met betrekking tot de juridische status van een voogd gaat dat mijn partij echt veel te ver. Wij snappen absoluut de bedoeling, maar hier zijn direct hogere kosten aan verbonden en wat ons betreft is het ook een vorm van symboolpolitiek.

00:41:05

*Mevrouw Menger:* Dat zit verkapt in weer een begeleidend adviesorgaan. Het ligt op

de loer. Voorzitter, zoals u mijn fractie ook kent, wij zeggen: steeds deze gemeente moet de komende jaren, juist vanwege de grote uitdagingen, scherp aan de wind zeilen. Dan vragen wij ons echt heel sterk af: moeten we dit op deze manier gaan invullen en uitvoeren? Een goed verstaander hoort de grote scepsis die wij hebben. Wat wij denken, is dat een operationele natuurmonitor beter zou kunnen functioneert wat ons betreft dan een aanstelling van een voogd. Voorzitter, afsluitend: een natuur- en milieuproblematiek is een maatschappelijke opgave en thema en dus van iedereen. Wat mijn partij betreft, kun je dat niet neerleggen bij een voogd en neigt het naar schijnoplossingen.

00:42:03

*Voorzitter:* Dat levert u een vraag op van de ChristenUnie. Daarna heeft u nog ongeveer een minuut over om uw betoog en afronding te doen. De ChristenUnie.

00:42:11

*De heer Rebergen:* Mevrouw Menger geeft nu een ander instrument aan als die in het initiatiefvoorstel staat. In het preadvies heeft college aangegeven: we willen in stap één in kaart brengen welke instrumenten er allemaal zijn en hoe kunnen we die inzetten? Past bijvoorbeeld het instrument wat u aangeeft daar niet bij evenals het aanstellen van een voogd?

00:42:35

*Voorzitter:* Mevrouw Menger.

00:42:37

*Mevrouw Menger:* Nee, want als u goed naar mij heeft geluisterd, zeggen wij dat wij een voogd absoluut niet zien zitten. Dat vinden wij niks. Wij neigen meer naar een natuurmonitor. Daar gaat onze voorkeur naar uit. Dat is ook de reden waarom ik dit naar voren brengt. Dank u wel.

00:42:57

*Voorzitter:* Dank u wel. Wat een enthousiasme! Groep Staijen was net iets eerder. Daarna de PvdA.

00:43:04

*De heer Staijen:* Dank u wel, voorzitter. De natuur om ons heen staat onder druk en verliest helaas nog steeds terrein. Als mens hebben we de natuur ook heel hard nodig. Onze leefomgeving zal zonder stukjes natuur tussen ons in en om ons heen niet lang gezond en leefbaar blijven. We kunnen als mensen - dat merk ik in mijn andere werk - niet altijd alles afdwingen met technische middelen. Uiteindelijk keert dat zich tegen ons. Daarom sta ik in principe positief tegen de achtergrond van dit voorstel. Het zou heel goed zijn als het bestaansrecht van natuur in onze leefomgeving beter verankerd wordt. Bij de waterschappen is het zelfs al wettelijk geregeld. In ieder waterschapsbestuur zitten twee stemgerechtigde leden die meestemmen namens de natuurorganisaties. Helaas kan dat in de raad niet, dacht ik.

00:43:55

*De heer Staijen:* Ik ben het wel eens met de reactie van het college dat dit voorstel een ingrijpend nieuwe manier van werken zou zijn, die nogal verschilt van de huidige, en dat er eerst waarschijnlijk extra onderzoek nodig is voordat hier ook maar een

besluit kan worden genomen. De inzet van financiële en menselijke middelen zijn beperkt. Daar zullen we keuzes in moeten maken. Dank u wel.

00:44:19

*Voorzitter:* Dan de PvdA voor de woordvoering.

00:44:22

*Mevrouw Pestman:* Wij kunnen ons heel goed voorstellen dat politiek geïnteresseerde mensen de agenda bekeken hebben, het onderwerp 'rechten voor de natuur' hebben gezien en zeggen: jongens, buigt de gemeenteraad zich over rechten voor de natuur? Kan het nog gekker? Hebben ze nou werkelijk niks belangrijkers te doen? Als ik heel eerlijk ben, was dat ook mijn gevoel toen ik vorige week naar de beeldvormende sessie toe kwam. Ik moet eerlijk zeggen: ik was binnen de kortste keren om. Nee, er is niks belangrijkers wat je op een agenda kunt zetten. Dit is het allerbelangrijkste voor de toekomst, voor toekomstige generaties, waar je je mee bezig kunt houden. De natuur is heel ver van ons af komen te staan. We gebruiken van alles. We geven bijna niks terug. Dat is te droevig voor woorden. Je hoorde het [crosstalk] VVD ook echt nog terug. Ik neem aan dat daar dan de interruptie vandaan komt.

00:45:17

*Voorzitter:* De interruptie kwam inderdaad van de VVD, dus dan geef ik die de gelegenheid om de vraag via de voorzitter te stellen.

00:45:23

*Mevrouw Jacobs-Setz:* Voorzitter, dat doe ik heel graag. Ik deel een heel groot deel van het betoog van Partij van de Arbeid, dat de natuur het allerbelangrijkste is. Ik denk dat we daar elkaar heel erg in kunnen vinden. Is dat niet gewaarborgd doordat u en ik en onze 43 andere collega's als volksvertegenwoordigers ons werk doen? Of moeten we dit hele stelsel opzetten met rechtspersoonlijkheid en een voogd aanbieden en op die manier de stem geven? Of kunnen u en ik als gekozen volksvertegenwoordigers met onze 43 andere collega's dat misschien ook?

00:45:53

*Voorzitter:* Dat is bijna via de voorzitter. Ik geef mevrouw Pestman de gelegenheid om daar een reactie op te geven.

00:45:58

*Mevrouw Pestman:* Blijkbaar niet. Dan zou de natuur er niet zo slecht voorstaan als die er nu voorstaat. Ik dacht ook de voorbeelden die u noemde over het Noorderplantsoen: jongens, moet het nou op dit niveau? Ik vind dit echt heel belangrijk. Net alleen ik. Mijn fractie ook. Wij kunnen instemmen met alle punten van dictum. We zijn ook heel blij dat er een participatietraject komt waarvan ik hoop dat het goed werkt, want mensen hierbij betrekken en iedereen duidelijk maken van zoals wij nu met de natuur omgaan, kan echt niet langer. Dat moet met meer respect. Dat vinden wij belangrijk. Wij zijn de indienende fracties zeer dankbaar voor het voorbereidende werk dat ze gedaan hebben. Dank u.

00:46:36

*Voorzitter:* Dank u wel. Het CDA voor de woordvoering.

00:46:40

*De heer Kooi:* Dank u wel, voorzitter. Allereerst wil ik de indieners van dit voorstel bedanken. Het is duidelijk dat er tijd, energie en overtuiging in zit. De inzet voor natuur en biodiversiteit in Groningen is belangrijk en verdient waardering. We herkennen ons deels in de zorgen over de afname van de biodiversiteit in Nederland en wereldwijd. Het is goed dat dit onderwerp op de agenda staat, want een gezonde leefomgeving is belangrijk voor ons allemaal. Toch hebben wij een aantal kritische kanttekeningen. Om te beginnen: Groningen heeft al veel beleid als het gaat om natuur. Denk aan gemeentelijke ecologische structuur, het beleid voor natuurinclusief bouwen en de nieuwe beheerstrategie SWING. Ook het college benoemt dit in het preadvies.

00:47:20

*De heer Kooi:* Dan is voor ons de vraag: wat voegt dit nieuwe voorstel daar concreet aan toe? Kan het er niet juist meer zorgen voor meer verwarring of vertraging bij bijvoorbeeld projecten of vergunningstrajecten? Dit betekent niet dat we voor ongebreidelde groei zijn, maar een stad groeit immers. Verder wil ik graag opmerken dat Groningen voor veel grote opgaven staat. Denk aan woningbouw, energietransitie en groei van de stad. Dit vraagt om zorgvuldige keuzes. Als we iets nieuws bedenken, moeten we gaan nadenken of het niet onbedoeld andere ontwikkelingen vertragen. Het draait om het vinden van de juiste balans. Tot slot, voorzitter, we staan financieel voor een lastig jaar. Het ravijnjaar komt steeds dichterbij. Er zit nog steeds een flink gat in de begroting. Dit betekent dat we bij elk nieuw project, concept of idee kritisch moeten zijn. Is het echt nodig en levert het ons wat op?

00:48:07

*Voorzitter:* Dat levert u een vraag op van de PvdA.

00:48:10

*Mevrouw Pestman:* Wat mij verbaast, is dat u deze vraag stelt als rentmeesters. Het moet toch zo zijn dat u ook denkt: ja, die natuur is belangrijk.

00:48:25

*Voorzitter:* Het CDA.

00:48:25

*De heer Kooi:* Ik ben het met u eens dat de natuur belangrijk is. Alleen wij twijfelen of het effect heeft in Groningen. Dan is het toch de vraag: is die echt € 30.000 waard en alle kosten die erna komen?

00:48:36

*Voorzitter:* Dat levert u een interruptie op van de PvdA die nu het woord krijgt.

00:48:40

*Mevrouw Pestman:* Dan vraagt u zich dus af: is dit wel de moeite waard? U bent nog hartstikke jong, heeft het hele leven nog voor u. Er zijn hier mensen in de zaal met kinderen of kindervensen. Misschien heel veel jonge mensen in deze gemeenteraad. Hoe kunt u zich dit afvragen, terwijl het voor jullie nog veel belangrijker is dan als ik mijn collega mag noemen meneer Staijen en voor mij? Wij staan er allebei achter.

00:49:02

*Voorzitter:* Het CDA voor eventueel een reactie, maar ik hoorde niet per se een specifieke vraag.

00:49:08

*De heer Kooi:* Ik snap dat de PvdA zegt, maar toch blijf ik bij mijn punt dat ik niet echt denk dat dit misschien de beste manier is. We staan wel achter de bescherming van de natuur, maar we willen wel op een nuchtere en houdbare manier doen en zien niet per se de voordelen om het op deze manier doen. We zouden wel willen kijken hoe we dit op een andere - en wat ons betreft - effectievere manier kunnen doen. Dank u wel, voorzitter.

00:49:35

*Voorzitter:* Dank u wel. Dan heb ik nog de ChristenUnie staan voor de woordvoering.

00:49:40

*De heer Rebergen:* Dank u wel, voorzitter. Allereerst dank voor het initiatiefvoorstel. Een groene omgeving is gezond en broodnodig om ons aan te passen aan het veranderende klimaat. Veel groen heeft ook een positieve uitwerking op de mentale gezondheid van mensen en is ook van belang voor het vergroten van de biodiversiteit. Onze inwoners verdienen wijken met veel en toegankelijk groen, want het gaat om een omgeving waarin het fijn wonen, werken en verblijven is en die bijdraagt aan het welzijn en gezondheid voor inwoners, zowel mens als dier. Dit initiatiefvoorstel, en de invulling die het college daaraan geeft, past daar volgens de ChristenUnie helemaal bij. Ook de participatie heeft daarin een duidelijke plek gekregen.

00:50:22

*De heer Rebergen:* Bij ons is er wel twijfel of dit initiatief echt nodig is. Dat heb ik ook in mijn eerste termijn al nagevraagd en het antwoord ben ik nog wat aan het overwegen. Aan de andere kant denk ik: de eerste stap is een inventarisatie van instrumenten en hoe kunnen we die in Groningen inzetten? Daarna komt het terug bij de raad. Die eerste stap zou misschien wel meer inzichten kunnen geven daarin. U merkt de twijfel bij ons. De meningsvorming gaat bij ons nog verder.

00:50:57

*Voorzitter:* Dank u wel. Dan gaan we naar de afronding van het debat. Dat is tweeledig. Ik geef eerst de wethouder de kans om te reageren op dingen die specifiek gevraagd zijn aan haar. Daarna is het aan de indienende fracties... Ik heb het ook niet bijgehouden. Het is wel uw eigen taak om bij te houden of mensen dingen aan u vragen. Mocht de wethouder de behoefte hebben om te reageren op het debat, is dit ook de plek. Daarna is het aan de indienende fracties om af te sluiten. Wethouder.

00:51:24

*Wethouder De Wrede:* Dank u wel, voorzitter. Ik ben helemaal van mijn á propos door de andere vorm van deze commissie. Ik had al een reactie voorbereid naar aanleiding van de stukken, ook om een beetje extra toelichting te geven. Ik wilde ingaan op de situatie waarin wij nu zitten en de verhouding die wij hebben met de wereld om aan te tonen hoe ingewikkeld het is om dat te veranderen. Dan moeten we teruggaan naar Descartes. Hij zei: ik denk, dus ik besta. Dat was een heel

fundamenteel moment waarin Descartes denken, spreken, het belijden van religie als onmisbaar aangaf voor het mogen toebehoren tot een morele gemeenschap. Vanaf dat moment ontstond ook het denken in dichotomieën.

00:52:21

*Wethouder De Wrede:* We zien dat ook terug in de stukken die er nu liggen. Het verschil tussen cultuur en natuur, man en vrouw, verstand en gevoel, mens en dier, geest en lichaam, beschaving versus primitieve volkeren. Het westerse denken werd vanaf dat moment gekenmerkt door een uitermate mens-centrisch wereldbeeld waarin - het werd zonet al even gezegd door de SP - natuur en dieren als grondstoffen werden gezien. We hebben gezien wat daar het gevolg van is. De Club van Rome bemoeide zich er mee. We hadden Animal Liberation van Peter Singer. Het heeft allemaal nog niet zo heel veel mogen baten. In 2011 kwam Zoopolis uit van Will Kymlicka en Sue Donaldson. Een verdere stap in het denken over de relatie die wij hebben met dieren en natuur.

00:53:19

*Wethouder De Wrede:* Een deel daarvan zien wij nu terug in ons eigen gemeentelijk beleid. Dat werd zonet ook al even gevraagd. We hebben natuurlijk de GES die wel degelijk onderdeel uit gaat worden van de omgevingsvisie en dan ook echt juridisch dingen kan afdwingen. We hebben het Handboek Mens-Dier relaties. Will Kymlicka zei: je hebt drie verschillende groepen voordat niet menselijke dieren.

00:53:48

*Voorzitter:* Voor u gaat op ingaat, heeft u een vraag van de VVD.

00:53:51

*Mevrouw Jacobs-Setz:* Anders loop ik het risico dat u straks door uw tijd heen bent. Ik vond uw filosofische inleiding ontzettend interessant. Ik had de verwachting dat de natuur in dit college, bij u en bij wethouder Wijnja, in goede handen was. Ik schrik ervan dat in dit groenste college ooit de rechtspersoonlijkheid van natuurgebieden en het aanstellen van een voogd nodig is. Dan is het dus blijkbaar niet bij u en wethouder Wijnja in goede handen. Zou u daar op kunnen reflecteren?

00:54:20

*Voorzitter:* De wethouder.

00:54:22

*Wethouder De Wrede:* Dank u wel. Ik kom daaraan toe in de rest van mijn betoog, maar ik heb zonet al aangegeven volgens mij dat het in zekere zin natuurlijk ook het geval is. We hebben de GES. We hebben het Handboek Mens-Dier relaties. We zijn bezig met biodiversiteitsherstel, natuurlijk ook via de voedsel- en eiwittransitie waarmee we proberen om de voedsleconomie binnen onze ecologische kaders te krijgen. Afijn, het denken van onder andere Will Kymlicka was ook een correctie op die dichotomieën. Om iets concreter te worden: er wordt een definitie genoemd van natuur in de stukken die we hier hebben liggen, waarbij cultuurgewassen worden bestempeld als niet behorende bij natuur. Ik denk echt dat het tijd wordt om daar van af te stappen.

00:55:15

*Wethouder De Wrede:* Natuur en landbouw kunnen heel goed in elkaars verlengde liggen. Ik wil dan ook verwijzen naar de manier van denken van inheemse volkeren

die nooit hun eigen bestaan ondergraven, zoals westerse maatschappijen dat in wezen doen, door ecosystemen zo uit te hollen als waar wij op dit moment mee bezig zijn.

00:55:41

*Voorzitter:* Dan heeft u nog een vraag van de VVD en daarna nog ongeveer een minuut over.

00:55:45

*Mevrouw Jacobs-Setz:* Ik ben echt zoekende. U heeft het over wereldse dingen, maar wij hebben het over het aanwijzen van rechtspersoonlijkheid, het aanwijzen van een voogd op onze lokale natuurgebieden. Ik vroeg u: is de natuur bij u niet in goede handen? U heeft het over de westerse cultuur. Dat is allemaal heel interessant, maar we hebben het over dit wetsvoorstel. U zegt: de natuur is bij mij in goede handen en bij wethouder Wijnja. Dan is het initiatiefvoorstel toch overbodig? Ik zou heel graag willen dat u concreet wordt in uw beantwoording als dat zo is.

00:56:11

*Voorzitter:* Daarna is er ook nog een vraag van de SP, dus kort en concreet.

00:56:14

*Wethouder De Wrede:* Ik zal uitermate kort zijn. Ik kom bij de VVD. Die inheemse volkeren hebben een bepaalde wijsheid die wij weer moeten zien te integreren in onze manier van denken. Dat begint met een erkenning van het feit dat wij met alles verbonden zijn. Ik wil ook verwijzen naar Robin Wall Kimmerer.

00:56:37

*Voorzitter:* Voordat u daarmee doorgaat, had de SP ook nog een vraag.

00:56:42

*De heer De Waard:* Dank u, voorzitter. Ik vroeg me af of de wethouder het ook niet met mij eens is dat het college heel erg haar best doet om de natuur te beschermen, maar dat we ook nog binnen een kapitalistisch systeem leven en dat er ook nog overheden boven ons zitten die beslissingen nemen die misschien minder goed uitpakken voor de natuur. Dit is dan een goed instrument om ook dat proberen te ondervangen. Het is misschien goed is om uit te zoeken.

00:57:06

*Voorzitter:* De wethouder.

00:57:07

*Wethouder De Wrede:* Dank u wel. U vat kort samen wat ik probeer te zeggen, namelijk dat door die natuur echt te herstellen en om echt te werken aan een maatschappij waarin wij niet teveel beslag meer leggen op die natuur, is het natuurlijk in wezen noodzakelijk om onszelf te helen en om te erkennen dat wij een intrinsiek onderdeel zijn van die natuur, daar niet los van staan en dat wij die erkenning deel moeten laten uitmaken van ons eigen zijn. Dat vereist een bewustzijnsverandering die wij niet met alleen een GES kunnen afdwingen, die misschien een beetje begint met een Handboek Mens-Dier relaties, maar waarvoor echt een bewustzijnsverandering noodzakelijk is die denk ik op gang gebracht kan worden door dit soort zaken.

00:58:01

*Voorzitter:* Dan was er nog een tweetal vragen aan die kant. Die gaan we even bundelen, want de wethouder is door de tijd heen.

00:58:10

*Mevrouw Jacobs-Setz:* Ik hoor inheemse volkeren en ik vraag me echt af of de Groninger een inheems volk is. Ik vroeg u expliciet: wilt u ingaan op wat het voor de Groninger betekent? Ik heb u letterlijk gevraagd: is de natuur bij u en wethouder Wijnja in goede handen? Toen zei u: ja. Ik zei: dan is het initiatiefvoorstel dus overbodig. Of hebben we rechtspersoonlijkheid en voogd nodig om de natuur in goede handen te laten zijn, of is die bij u in goede handen? Toen gaf u antwoord over inheemse volkeren. Ik snap er helemaal niks van. Kunt u antwoord geven, alstublieft, op mijn vraag, voor de derde keer?

00:58:38

*Voorzitter:* Die vraag is helder. Dan had de Stadspartij ook nog een vraag.

00:58:41

*Mevrouw Menger:* Dank u wel, voorzitter. Ik ben het ook kwijt. Volgens mij hebben wij het hier erover: is het noodzakelijk om een adviesorgaan in te gaan stellen, waar kosten aan verbonden zijn? Ik hoorde de wethouder een heel betoog houden over dat we onszelf moeten gaan helen et cetera.

00:59:07

*Voorzitter:* Kunt u tot een vraag komen?

00:59:08

*Mevrouw Menger:* Ik zie dus de koppeling niet en ik ben u kwijt.

00:59:14

*Voorzitter:* We gaan naar de wethouder voor een korte beantwoording op die twee vragen. Daarna is het woord aan de indienende fracties.

00:59:20

*Wethouder De Wrede:* Dank u wel. Ik kan daar vrij kort op antwoorden. Ik denk dat voor zover dat binnen het bereik van een college ligt de natuur bij ons in uitstekende handen is, maar dat is onvoldoende. Dit voorstel voorziet in mogelijkheden om een proces aan te jagen dat essentieel is. Dan wil ik relativeren wat er in het initiatiefvoorstel staat. Wij gaan dat doen, maar ook een voogd, ook het toekennen van rechten is niet voldoende om die positie van de natuur te waarborgen. Wij kunnen hier mooie woorden spreken, maar als u morgen in de supermarkt toch weer die kiloknallers in uw wagentje gooit, komen wij nergens.

01:00:15

*Voorzitter:* Dan bent u daarmee echt door de beantwoording en door uw tijd heen. Dan hebben we nog de indienende fracties voor een reactie op het debat. Er zijn ook een aantal vragen aan hen gesteld. Ik zie dat D66 daarvoor de eerste persoon is. U heeft 11,5 minuut gezamenlijk, dus succes.

01:00:29

*Mevrouw Poelstra-Bos:* Dank u wel, voorzitter. Fijn dat we nog de tijd hebben. Ik zou graag willen beginnen met mijn dank uit te spreken voor dit fijne debat. Ik denk dat we hele mooie dingen hebben gehoord. Ik vind het heel om te horen dat een aantal

mensen geswitcht zijn in gedachten en ook helpen met het verdedigen van de voorstellen, met name van SP, PvdA en Groep Staijen was ik erg onder de indruk. Dat vond ik erg leuk om te horen. Ik denk ook dat het heel duidelijk maakt waarom dit juist wel nodig is. In principe zou het niet nodig moeten zijn. Helemaal eens met een aantal partijen die dat zeggen. Je wilt dat de natuur uit zichzelf al bestaansrecht heeft en helemaal niet beschermd hoeft te worden door de mens. Juist daarom willen we deze tussenstap maken. Misschien ook wel totdat het niet meer nodig is en totdat wij als mensen daar beter mee om kunnen gaan.

01:01:24

*Mevrouw Poelstra-Bos:* Tot die tijd denk ik dat we zeker nog wel daarmee aan de slag moeten om de bewustwording bij iedereen te krijgen dat de natuur voor zichzelf op mag komen. Juist omdat we dit best wel ingewikkeld vinden en dat je daardoor de juiste vorm moet vinden qua voogdijschap of andere rechtspersoonlijkheid. Dat wil niet meteen zeggen dat we zeggen: we gaan met dit gebied aan de slag en we geven die rechtspersoonlijkheid, maar dat je wel de juiste vorm daarin vindt.

01:01:54

*Voorzitter:* Daar heeft u een vraag over van de SP.

01:01:57

*De heer De Waard:* Dank, voorzitter. Iets eerder in het betoog ging het over dat het misschien een tijdelijke oplossing is en we uiteindelijk misschien wel om kunnen gaan met de natuur. Ik vroeg me af: wanneer is dat dan? Wat is daarvoor nodig? Misschien iets in de economie of zo?

01:02:17

*Voorzitter:* D66.

01:02:20

*Mevrouw Poelstra-Bos:* Als ik het zelf zou kunnen zeggen, is dat we inderdaad een balans hebben in het gebruik van de grondstoffen en dat we dieren niet meer als grondstoffen gebruiken, dat we niet meer een Earth Overshoot Day in april of in maart hebben, maar gewoon weer op 31 december. Hoe lang dat precies is, moeten we met elkaar gaan ontdekken in dit proces.

01:02:43

*Voorzitter:* Korte vervolgvraag van de SP over het initiatiefvoorstel en de beantwoording van D66. Het is niet de bedoeling om een hele nieuwe discussie te starten. De SP.

01:02:51

*De heer De Waard:* Dat is zeker niet mijn bedoeling. Ik ben natuurlijk ook tegen Earth Overshoot Day's. Dat is natuurlijk waar we het over hebben, maar hoe komen we daar dan? Wat is daar dan voor nodig om dat dan te bereiken? Dat was mijn vraag.

01:03:09

*Mevrouw Poelstra-Bos:* Ik denk dat we het gesprek aan moeten blijven gaan en de participatieprocessen ingaan met de kennisinstellingen, zodat je die bewustwording geeft en daarop verder gaat. Daarnaast wil ik benoemen dat ondanks we nu wat kosten hier gaan insteken we voorkomen dat er organisaties gaan procederen na twee jaar ontwikkeling, doordat we de natuur eerder aan tafel hebben. Als je meteen

aan het begin de natuur meeneemt en het ook hebt over compensatie of over wat wel en niet kan, voorkom je ook een heleboel onnodige kosten. Ik denk dat we daar naartoe moeten gaan, omdat je de belangen direct aan tafel hebt, dat ze niet alleen door mensen de belangen worden afgewogen, maar juist al direct door de natuur zelf.

01:04:05

*Voorzitter:* Daar heeft de ChristenUnie een vraag over.

01:04:08

*De heer Rebergen:* Klopt het dat u daarvoor in de eerste stap die inventarisatie wilt laten plaatsvinden? Welke instrumenten kun je dan daarvoor inzetten? Dat komt dan weer terug bij de raad: dit zouden we eventueel ook kunnen doen per gebied. Neemt u daarin ook mee niet alleen wat kan, maar ook wat echt nodig is?

01:04:31

*Mevrouw Poelstra-Bos:* Ik denk dat we als mede-indieners straks het er even over moet hebben van welke processtappen we hierin zien. Ik denk dat het eerst juridisch onderzoek heel kort moet, maar wel dat je kan kijken naar de instrumenten en dat daarna het participatieproces wat langer duurt. Daar moeten we nog verder op doorgaan. Ik wil ook graag het woord geven aan de heer Hekkema. Hij wilt ook graag nog het een en ander zeggen.

01:04:56

*De heer Hekkema:* Dank, voorzitter. Mooi om dit debat te zien. Wat heel mooi in dit debat naar voren komt, is dat nagenoeg iedereen - ik denk zelfs de VVD en de Stadspartij - het belang van de natuur erkennen. Wat ook heel mooi is om te zien, is dat iedereen daar vanuit zijn eigen politieke kleur ideeën en opvattingen over heeft. Wij als indienende fracties hebben nagedacht over de bescherming van de natuur in deze gemeente. Dan kan ik ook de VVD geruststellen dat de natuur bij dit groenste college ooit in goede handen is, maar dat dit college ook natuurlijk onderdeel is - dan spreek ik met de woorden van de heer De Waard van de SP - van een structureel kapitalistische samenleving, waarin de natuur soms toch ook wel het sluitstuk is van de begroting.

01:05:42

*Voorzitter:* Dat levert u een vraag op van de VVD.

01:05:45

*Mevrouw Jacobs-Setz:* Ik probeer het toch even te plaatsen, voorzitter. Ik ken uw betoog over kapitalistisch systeem. Wat maakt dat concreet uit voor het natuurgebied van het Stadspark of het natuurgebied van het Noorderplantsoen? Hoe wordt dat anders als er een voogd komt, behalve dat u misschien barbecue gaat verbieden?

01:06:06

*De heer Hekkema:* Voorzitter, we hebben in het initiatiefvoorstel verzoekpunten gedaan om te onderzoeken hoe we de natuur een stem kunnen geven, hoe we de natuur formele rechten kunnen geven. Daar hebben we een aantal suggesties voor gedaan. We willen ook aan het college vragen om daar onderzoek naar te doen. Om alvast een schot voor de boeg te geven: daar zijn twee mogelijkheden voor: of de natuurgebieden onderbrengen in een stichting waarmee ze formeel vertegenwoordigd worden en als belanghebbenden worden meegenomen in

afwegingen die er moeten plaatsvinden. Dat is anders dan nu het geval. Het is daadwerkelijk een aanvulling op ons juridisch systeem. Het is een nieuwe vorm van het recht. Vandaar ook onze vragen om dat eerst goed te onderzoeken hoe je dat zou kunnen doen. In feite komt het er wel op neer dat we de natuur veel eerder in besluiten zullen meenemen, in plaats van dat we achteraf het effect van maatregelen op diezelfde natuur in kaart te brengen.

01:07:04

*Voorzitter:* Dat levert u een vervolgvraag op van de VVD.

01:07:07

*Mevrouw Jacobs-Setz:* Voorzitter, ik snap het oprecht niet. De natuur is dus - dat vind ik echt een schokkende conclusie van dit debat - bij u niet in goede handen. U zegt: met het instellen van een rechtspersoonlijkheid en een voogd - ik als jurist weet precies wat dat betekent - is het beter dan dat wij het nu zelf doen. Daar schrik ik oprecht heel erg van, voorzitter.

01:07:27

*Voorzitter:* Voor de beantwoording gaan we naar GroenLinks, begreep ik uit de communicatie.

01:07:31

*Mevrouw Nieuwenhout:* Hoe graag wij met zijn allen ook zouden willen dat de gemeenteraad de basis van alles wat hier in de gemeente gebeurt, is dat gewoon niet de realiteit. Er zijn ook andere actoren, private actoren, andere bestuurslagen die allemaal wat te maken hebben met wat in de gemeente gebeurt. Ook al kan je als gemeente je wel heel erg inzetten - het groenste college ooit - zijn er nog dingen die soms niet gaan zoals je het zou willen. Het kan natuurlijk ook zo zijn dat wij ons er nu wel een paar jaar voor inzetten, maar dat het over vijftig jaar - wanneer de kinderen groot zijn - misschien wel weer heel anders is. Het gaat ook om dat wat er morgen is niet nog verder achteruit gaat, maar dat het juist weer vooruit gaat zodat het behouden blijft voor toekomstige generaties. U wil heel graag concreet naar het hier en nu, maar ik denk dat het belangrijk is om de verdere horizon en het grotere geheel bij elkaar te zien.

01:08:33

*Mevrouw Nieuwenhout:* Dan nog heel concreet van jurist tot jurist: wat een rechtspersoonlijkheid ook kan doen, is zorgen dat de natuur de kans krijgt om te procederen tegen een andere partij op het moment dat diegene schade berokkend aan de natuur. Dat is iets wat nu nog niet het geval is. Dat is een concrete maatregel die significant effect kan hebben, als we dat willen.

01:08:55

*Voorzitter:* Daar heeft u een vraag over van de VVD en daarna heeft u gezamenlijk nog 5 minuten voor het antwoord.

01:08:59

*Mevrouw Jacobs-Setz:* U en ik weten allebei dat de natuur niet procedeert, maar dat mens namens de natuur dat doet. Dat is ook mijn betoog. Dat is een mens die verzint wat de natuur wil. Dat hebben we ook. Ik erkende dat we een natuurgebied in onze gemeente hebben die een rechtspersoonlijkheid heeft. Dat is het Meerschap. Die kan inderdaad procederen. Het meer procedeert niet, hoor. Dat doet de mens.

01:09:20

*Voorzitter:* Een reactie van GroenLinks.

01:09:24

*Mevrouw Nieuwenhout:* Om daar nog over door te gaan: het is inderdaad zo dat het meer zelf niet procedeert. Dat is precies hetzelfde als wat bij bedrijven heel normaal is. Het is ook niet een bedrijf dat naar de rechter gaat. Het zijn de mensen die namens dat bedrijf acteren. Dat is vaak namens de aandeelhouder. U kunt met zijn allen de aandeelhouder in deze zien als de inwoner van de toekomst. Die is de aandeelhouder van de natuur. Die wil graag dat er iets beschermd wordt. De natuur zelf is misschien ook wel de aandeelhouder. Iemand moet de belangen namens diegene kunnen verwoorden, want die kan dat zelf niet. Die kan zelf niet praten, die kan zelf niet naar de rechtbank fietsen. De manier waarop we dit nu proberen vorm te geven, is door eerst onderzoek te doen: wat is nou de goede vorm om de natuur een stem te geven? Daar staan meerdere opties voor open.

01:10:19

*Mevrouw Nieuwenhout:* Daar willen we graag de participatie met inwoners, met kennisorganisaties en met natuurorganisaties aangaan om gezamenlijk, gedragen, tot een besluit daarover te komen. Ik denk dat het wel belangrijk is om te zien dat het niet bedoeld is om alleen maar nog wat extra rapportjes op te leveren, maar wel om daadwerkelijk een impact te hebben op de natuur. Een positieve impact.

01:10:44

*Voorzitter:* Dan nog een aanvulling van Student en Stad.

01:10:46

*De heer Wuestman:* Dank, voorzitter. Er werd ons vrij direct de vraag gesteld over het Noorderplantsoen. Ik wilde dat het allemaal zo makkelijk was. Ik krijg vanuit de VVD toch een vrij zwart-wit beeld over dit initiatiefvoorstel vandaag. U doet het overkomen alsof we hier ieder grassprietje bij wijze van spreken een rechtspersoonlijkheid zouden willen maken en dat zodra die een rechtspersoonlijkheid heeft ook meteen betekent dat er niks meer kan gebeuren. We roepen in dit initiatiefvoorstel op om onderzoek te doen naar welke gebieden of natuurnetwerken eventueel mogelijk rechtspersoonlijkheid zouden kunnen krijgen. Daar moet een goede afweging in gemaakt worden. Ik snap gewoon niet waar dit - om toch weer terug te komen op de dichotomie - bij de VVD vandaan komt. Het is of voor de natuur zorgen of niet.

01:11:30

*De heer Wuestman:* We kunnen het als raad wel of niet doen. De wethouder kan het of wel garanderen of niet. U begrijpt toch ook dat het niet een juist beeld van de realiteit is?

01:11:41

*Voorzitter:* Vraag van de VVD.

01:11:42

*Mevrouw Jacobs-Setz:* Voorzitter, natuurlijk begrijpt de VVD dat wel. U kunt er een karikatuur van maken. Ik had het niet over een grassprietje. Ik had het niet over rechtspersoonlijkheid geven aan een grasspriet, maar aan een natuurgebied. Een park kun je een natuurgebied noemen, dus plantsoen kun je natuurgebied noemen.

Die zouden we een stem geven. Mijn vraag was: als we Noorderplantsoen een rechtspersoonlijkheid geven en die zegt dat het beter is voor de natuur om barbecueën te verbieden, wat vindt u daarvan? Zou u op die vraag antwoord willen geven, vraag ik via de voorzitter?

01:12:17

*De heer Wuestman:* Ik vind het een behoorlijk hypothetische als-dan vraag. Als er morgen een meteoriet op Groningen stort, wat zou u dan doen? Ik denk dat we op het moment dat die besluitvorming voorligt we daar een afweging in moeten maken en dat we daar zeker ook naar kijken, naar het belang van de natuur.

01:12:34

*Voorzitter:* Nog een vraag van de VVD.

01:12:35

*Mevrouw Jacobs-Setz:* Nee, een constatering. Eigenlijk kiest u er voor om geen antwoord op de vraag te geven. Dat mag. Dat laat ik volledig aan u. Dank u wel.

01:12:42

*De heer Wuestman:* Als u een als-dan vraag stelt, kies ik inderdaad voor om daar geen antwoord op te geven.

01:12:47

*Voorzitter:* Zijn er nog andere mensen van de indieners? De Partij voor het Noorden. U heeft nog 2 minuten over.

01:12:55

*Mevrouw Bernabela:* Bedankt, voorzitter. Ik wil nog meegeven aan de fracties die nog twifelen dat het recht van de natuur wordt meegenomen, maar het is altijd een afweging. Als je besluit over een bepaald gebied dat daar wel gebouwd moet worden en dat kan even niet anders, kijk je hoe dat natuurinclusief kan. Wat kan ik daar doen om de natuur zo min mogelijk te belasten? Dat is ook gebeurd bij de inheemse volken. Er moest een burg aangelegd worden over de rivier. Hoe konden ze dat doen zodat de rivier daar het minst last van zou hebben? Er wordt altijd gekeken naar een bepaalde manier dat het wel kan. De fractie van D66 zei het ook al. Je hebt de natuur gewoon eerder aan tafel.

01:13:54

*Voorzitter:* Nog een vraag van de ChristenUnie.

01:14:01

*De heer Rebergen:* Nog een vraag over het proces. Ik weet niet of ik mevrouw Poelstra goed heb begrepen. Als ik in het preadvies kijk, zegt die: de eerste stap is het juridisch uitzoeken. Die gaat zes maanden duren. Daarna komt pas die participatie. Ik dacht dat ik u net hoorde zeggen: heel kort dat juridische gedeelte en dan de participatie.

01:14:26

*Mevrouw Poelstra-Bos:* Ja klopt, inderdaad. Ik zou inderdaad het juridisch wat korter willen doen en dan meer tijd voor de participatie hebben.

01:14:34

*Voorzitter:* Dan gaan we nu conclusies trekken. Het gaat om een initiatiefvoorstel.

Wilt u deze ongewijzigd doorzetten naar de eerstvolgende raadsvergadering of wilt u nog naar aanleiding van debat wijzigingen doorvoeren? Ongewijzigd door? Ongewijzigd door. Dan is er nog een vraag van de ChristenUnie daarover.

01:14:56

*De heer Rebergen:* Er ligt een initiatiefvoorstel en er ligt een preadvies van het college. Als zij het initiatiefvoorstel indienen zoals die er ligt, dan nemen ze dus preadvies niet over van het college. Alle dingen die daarin zijn aangegeven, zouden ze dan niet meenemen en zouden ze ongewijzigd indienen en gaan ze voorbij aan het preadvies. Is dat wat de indieners willen?

01:15:19

*Voorzitter:* Indieners?

01:15:22

*De heer Hekkema:* Dank, voorzitter. Daar heeft de ChristenUnie in feite gelijk in. De verzoekpunten zijn net iets anders dan het preadvies. Nu kunnen we natuurlijk ons voorstellen dat als we het voorstel zo aannemen dat de interpretatie van het college wordt om het uit te voeren op basis van het preadvies. Wij denken er nog even over na of we hem ongewijzigd indienen. We leggen het nog even naast elkaar. Dat lijkt me verstandig.

01:15:44

*Voorzitter:* Dan gaan we nu afronden. Dan werd mij nog ingefluisterd dat de wethouder graag de indieners nog had willen bedanken voor het schrijven van het initiatiefvoorstel, maar dat ze daar niet aan toe gekomen was door mijn strenge tijdsbewaring. Ik heb haar beloofd dit nog door te geven. Dan wens ik u allen nog een fijne avond.